

## INGLIZ TILINI O'RGANISHDAGI ENG YAXSHI USULLAR

Matjanova Malika

Qoraqalpoq davlat universiteti Chet tillar fakulteti Filologiya va tillarni o'qitish ingliz tili 2-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15133510>

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada ingliz tilini o'rganishning eng samarali usullari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Ingliz tilini o'rganishda tinglash, o'qish, yozish va so'zlashuv kabi asosiy metodlar ko'rib chiqiladi. Maqolada, shuningdek, grammatikani o'rganish, lug'atni kengaytirish, va motivatsiya saqlash uchun zarur bo'lgan tamoyillar ham yoritilgan. Tabiiy ravishda, tilni o'rganishning muvaffaqiyatli yo'llari va har bir metodning afzalliklari taqdim etilgan. O'qish, tinglash va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor qaratiladi, shuningdek, tilni amaliyotda qo'llashning ahamiyati ta'kidlanadi. Ingliz tilini o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun doimiylik, sabr, va xatolardan o'rganish muhim ahamiyatga ega.

**Kalit so'zlar:** Ingliz tili, o'rganish usullari, tinglash, o'qish, yozish, so'zlashuv, grammatika, lug'at, motivatsiya, so'z boyligi, tilni o'rganish metodlari, ingliz tili o'qitish, tilni rivojlantirish, o'rganish jarayoni, til ko'nikmalari.

Ingliz tili dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng tarqalgan va global kommunikatsiya tiliga aylangan. Ingliz tilini o'rganish nafaqat tilni o'zlashtirish, balki yangi imkoniyatlar, madaniyatlar va bilimlarga yo'l ochish demakdir. Ingliz tilini samarali o'rganish uchun turli usullar mavjud, ularning har biri o'quvchining maqsadlari, ehtiyojlari va sharoitlariga qarab moslashadi. Ingliz tili bugungi kunda dunyoning eng keng tarqalgan tillaridan biri bo'lib, nafaqat xalqaro aloqalar, balki ilm-fan, biznes va madaniyat sohalarida ham o'zgarmas ahamiyatga ega. Ingliz tilini o'rganish jarayoni ko'plab o'qituvchilar, talabalar va o'rganish istagan insonlar uchun turli usullarni o'z ichiga oladi. Har bir metodning o'ziga xos afzalliklari bor va ular talabaning ehtiyojlari va maqsadlariga mos kelishi kerak. Ingliz tilini o'rganishning eng yaxshi usullarini quyida kengaytirilgan holda ko'rib chiqamiz.

Tilni o'rganishning asosiy tamoyillari

Ingliz tilini o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun bir nechta asosiy tamoyillarni tushunish va ularni amalda qo'llash juda muhimdir:

**Doimiylik:** Ingliz tilini o'rganish jarayonida muvaffaqiyatga erishish uchun doimiylik kerak. Har kuni oz miqdorda ham bo'lsa, vaqt ajratish til o'rganishni tezlashtiradi.

**O'zaro aloqa:** Til o'rganishda o'zaro aloqa va amaliyot juda muhim. So'zlashuv amaliyoti orqali tilni samarali o'zlashtirish mumkin.

**Sabr va xatolardan o'rganish:** Xatolarni qilish va ulardan o'rganish til o'rganish

jarayonining ajralmas qismidir. Bu orqali inson tilni to'g'ri va erkin ravishda ishlatishni o'rganadi.

Ingliz tilini o'rganishning asosiy usullari

Ingliz tilini o'rganishda qo'llaniladigan usullar juda ko'p, ammo ba'zilari eng samarali hisoblanadi. Quyida ingliz tilini o'rganish uchun eng yaxshi usullarni keltiramiz:

Tinglash orqali o'rganish

Tinglash – bu ingliz tilini o'rganishning eng samarali usullaridan biridir. Bu usul orqali talaba nafaqat so'zlashuvni tushunishni, balki talaffuzni ham yaxshilaydi. Eng yaxshi natijalarga erishish uchun quyidagi tinglash materiallaridan foydalanish mumkin:

Ingliz tilidagi podcastlar: Har kuni ingliz tilida podcastlarni tinglash orqali tilni tez va samarali o'rganish mumkin. Bunda, tinglashda har xil so'zlar va iboralarni eshitib, ularni o'zlashtirish imkoniyati paydo bo'ladi.

Ingliz tilidagi radio va TV dasturlari: Ingliz tilidagi radio kanallari va TV dasturlari orqali real vaqtda tilni tushunish qobiliyati rivojlanadi. Bu metod orqali talaba ingliz tilining turli dialektlarini va aksentlarini o'rganishi mumkin.

Filmlar va seriallar: Ingliz tilidagi filmlar va seriallar orqali tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bunday kontentni tomosha qilish nafaqat tilni o'rganishga yordam beradi, balki madaniyatni tushunish imkonini ham yaratadi.

O'qish orqali o'rganish

O'qish – bu ingliz tilini o'rganishda eng muhim usullardan biridir. O'qish orqali so'z boyligini oshirish, grammatika qoidalarini tushunish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. O'qish orqali til o'rganishda quyidagi materiallar foydali bo'lishi mumkin:

Kitoblar: Ingliz tilidagi kitoblarni o'qish so'z boyligini oshiradi va tilni o'zlashtirishda katta yordam beradi. Kitoblarni boshlang'ich darajadan boshlash va asta-sekin yanada murakkab asarlarga o'tish kerak.

Ma'lumotnomalar va maqolalar: Ingliz tilidagi ilmiy maqolalar yoki ijtimoiy mavzularda yozilgan maqolalar o'qish yordamida turli sohalarida lug'atni kengaytirish mumkin.

Bloglar va internet materiallari: Ingliz tilidagi bloglar va internetda mavjud maqolalar o'qish, shuningdek, zamonaviy va dolzarb mavzularni o'rganishga yordam beradi.

Yozish orqali o'rganish

Ingliz tilini o'rganishda yozish ko'nikmalarini rivojlantirish juda muhimdir. Yozish orqali tilni o'zlashtirish nafaqat grammatika qoidalarini, balki so'z boyligini va mantiqiy fikrlashni ham oshiradi. Quyidagi usullar orqali yozish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin:

Kunlik yozish: Har kuni ingliz tilida kunlik yozib borish orqali o'z fikrlaringizni ifodalash va grammatika qoidalarini mustahkamlash mumkin.

Esselar yozish: Ingliz tilida qisqa esseylar yozish orqali o'z fikrlarini aniq va ravon

ifodalashni o'rganish mumkin. Bu metod, shuningdek, tilni to'g'ri va professional tarzda ishlatishga yordam beradi.

Ingliz tilida blog yozish: O'zingizning ingliz tilida blog yaratib, o'z tajribangizni va fikrlaringizni boshqalar bilan bo'lishish orqali tilni o'rganishning amaliy usulini qo'llashingiz mumkin.

**So'zlashuv orqali o'rganish**

So'zlashuv – bu tilni o'rganishda eng muhim usullardan biri hisoblanadi. So'zlashuv orqali talaba tilni real vaqtda ishlatishni o'rganadi. Quyidagi usullar orqali so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin:

Ingliz tilida suhbatlar: Ingliz tilida suhbatlashish orqali nafaqat tilni o'rganish, balki o'z fikrlarini ifodalashni va boshqa insonlarning fikrlarini tushunishni ham o'rganish mumkin. Bu usul tilni amaliy ravishda o'zlashtirishga yordam beradi.

Onlayn suhbatlar: Onlayn suhbat platformalarida ingliz tilida suhbatlashish orqali nafaqat so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantirish, balki dunyoning turli burchaklaridagi insonlar bilan tanishish mumkin.

Suhbat guruhlari: Ingliz tilida suhbat guruhlarini tashkil etish va ularda muntazam qatnashish, so'zlashuv ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

**Grammatika va lug'atni o'rganish**

Grammatika va lug'at ingliz tilini o'rganishning asosiy tarkibiy qismlaridir. Bu ikki jihatni o'rganish tilni to'g'ri va samarali ishlatishga yordam beradi. Grammatika va lug'atni o'rganish uchun quyidagi usullarni qo'llash mumkin:

Grammatika kitoblari: Ingliz tilidagi grammatika kitoblari orqali tilni to'g'ri o'rganish mumkin. Bu kitoblar yordamida grammatika qoidalarini o'zlashtirish va ularni amaliyotda qo'llashni o'rganish mumkin.

Flashcards: Ingliz tilidagi so'zlarni o'rganish uchun flashcards (kartochkalar)dan foydalanish, yangi so'zlarni eslab qolish va ularni tezda qo'llashga yordam beradi.

So'z boyligini oshirish: Har kuni yangi so'zlarni o'rganish va ularni amaliyotda ishlatish orqali so'z boyligini oshirish mumkin. Bu jarayon tilni yanada erkin va aniq ishlatishga yordam beradi.

**Ingliz tilini o'rganishda motivatsiya**

Ingliz tilini o'rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun motivatsiya muhim omil hisoblanadi. O'rganish jarayonida motivatsiyani saqlab qolish uchun quyidagi maslahatlarni inobatga olish kerak:

**Maqsad qo'yish:** Ingliz tilini o'rganishda aniq maqsadlar qo'yish va ularni amalga oshirish yo'lida intilish motivatsiyani oshiradi.

Kichik yutuqlarni nishonlash: Har bir kichik yutuqni nishonlash va bu yutuqlardan bahramand bo'lish o'z-o'zini rag'batlantirishga yordam beradi.

Muvozanatni saqlash: Ingliz tilini o'rganish jarayonida dam olish va faoliyatni muvozanatlash muhimdir. Bu nafaqat motivatsiyani oshiradi, balki o'qish jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

### **Ingliz tilini o'rganishda kontekstni tushunish**

O'zlashtirish uchun eng samarali usul, tilni o'rganish jarayonida uni amaliy kontekstdan ajratmaslikdir. Tushunish qobiliyatini rivojlantirish uchun kontekstda o'rganish juda muhimdir. Masalan, ingliz tilidagi yangi so'z yoki iborani o'rganishda uning real hayotdagi foydalanishini bilish, bu so'zni tezda eslab qolish va uni samarali ishlatish imkonini yaratadi.

Real vaziyatlarni tahlil qilish: O'qish yoki tinglashda yuzaga kelgan yangi so'zlarni to'g'ridan-to'g'ri real vaziyatlarda qo'llash, tushunish qobiliyatini oshiradi. Misol uchun, ingliz tilidagi filmlarni tomosha qilish, suhbatlarga kirishish yoki ingliz tilida ishlovchi odamlar bilan muloqotda bo'lish sizning kontekstni tushunish darajangizni oshiradi.

### **O'quvchilarga amaliyotni taklif etish**

Ingliz tilini o'rganishning samarali usuli – bu nazariy bilimlarni amaliyotga tadbiq etishdir. Amaliyot – bu til o'rganishda eng muhim bosqichlardan biridir, chunki faqat teoriya bilan cheklanish nafaqat tushunishni sekinlashtiradi, balki tilni erkin ishlatish qobiliyatini kamaytiradi. Ingliz tilini muntazam ravishda amaliyotda qo'llash talabani tilni tezda o'rganishga undaydi.

Tinglash va so'zlashuv amaliyoti: Har kuni ingliz tilidagi videolarni, podcastlarni tinglash, ingliz tilida suhbat qilish tilni rivojlantirishda yordam beradi. Tushunishga asoslangan yondoshuv orqali talaba tilni tezroq o'zlashtiradi.

Yozish va o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish: Har kuni ingliz tilida blog yozish yoki kundalik tutish o'z fikrlaringizni ifodalash va grammatikani rivojlantirishga yordam beradi. Bu bilan birga o'qish ko'nikmalarini kengaytirish uchun ingliz tilidagi kitoblar, maqolalar yoki hikoyalarni o'qish tavsiya etiladi.

### **Interaktiv o'rganish muhitini yaratish**

Ingliz tilini o'rganishda interaktiv yondoshuvlarni qo'llash talaba uchun qiziqarli va samarali bo'lishi mumkin. Bu usul o'quvchiga tinglash, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirish imkoniyatini beradi. O'quvchilarni o'zaro muloqotda bo'lishga undash orqali ularning o'zlarini erkin ifodalashlari va xatolaridan o'rganishlari ta'minlanadi.

Onlayn suhbatlar va til almashish platformalari: Bugungi kunda ingliz tilini o'rganish uchun turli interaktiv platformalar mavjud. Masalan, "Tandem" yoki "HelloTalk" kabi ilovalar

orqali til almashish va boshqa insonlar bilan suhbat qurish o'quvchining o'zgarish jarayonini tezlashtiradi.

Ingliz tilidagi forumlar va guruhlar: Onlayn forumlar yoki Facebook, Reddit kabi ijtimoiy tarmoqlarda ingliz tilida guruhlar yaratish va unda muhokama qilish ham tilni o'rganishning samarali usulidir. Bu usul orqali talabalar ingliz tilida o'z fikrlarini ifodalashda erkinlikka erishadi.

### **O'z-o'zini motivatsiya qilish va o'qish rejasini tuzish**

Ingliz tilini o'rganishda motivatsiya juda muhimdir. O'rganish jarayonida to'xtash yoki e'tiborni yo'qotish oson bo'lishi mumkin, shuning uchun o'z-o'zini motivatsiya qilish, maqsadlarni belgilash va reja tuzish zarur.

Maqsadlar qo'yish: O'zgarish uchun o'rnatilgan aniq maqsadlar talaba uchun motivatsiya manbai bo'lishi mumkin. Masalan, "Bir oy ichida 1000 ta yangi so'z o'rganish" yoki "Har kuni ingliz tilida bir soat gapirish" kabi maqsadlar til o'rganishda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

Tugallangan vazifalarni baholash: Har bir kichik yutuqni baholash va nishonlash motivatsiyani oshiradi. Masalan, har bir yangi so'z o'rganilganida unga e'tibor qaratish, o'qish va yozishning kichik muvaffaqiyatlarini nishonlash, talabaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

### **Gamifikatsiya va o'yinlar orqali o'rganish**

O'yinlar va gamifikatsiya orqali ingliz tilini o'rganish talabaning diqqatini saqlash va motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. Ko'plab til o'rganish ilovalari (masalan, Duolingo, Memrise) ingliz tilini o'rganish jarayonini qiziqarli va o'ziga jalb etuvchi qilish uchun o'yinlar va mukofotlar tizimini taklif qiladi.

Til o'rganish ilovalari: Duolingo, Babbel kabi ilovalar orqali ingliz tilidagi mashqlarni bajarish, yangi so'zlar o'rganish va grammatikani mashq qilish o'quvchiga tilni samarali o'zlashtirish imkoniyatini beradi.

Online o'yinlar: Ba'zi onlayn o'yinlar ingliz tilida o'ynaladi va bu o'yinlar orqali talaba tilni o'rganish jarayonida qiziqarli va interaktiv usullarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi.

### **Xulosa**

Ingliz tilini o'rganish – bu davom etuvchi jarayon bo'lib, sabr va mehnat talab qiladi. Yaxshi natijalarga erishish uchun turli usullarni birlashtirish zarur. Tinglash, o'qish, yozish va so'zlashuv kabi ko'nikmalarni rivojlantirish orqali ingliz tilini tez va samarali o'rganish mumkin. Eng muhimi, tilni o'rganishda motivatsiya va davomiylikni saqlashdir. Bu usullarni amaliyotda qo'llash, tilni to'g'ri va erkin ishlatish imkonini beradi, shuningdek, yangi madaniyatlarni o'rganish va global dunyo bilan aloqada bo'lish imkoniyatlarini yaratadi. Ingliz tilini o'rganish jarayoni doimiy va mukammallikka intilish talab qiladi. Samarali o'rganish uchun doimiy

amaliyot, motivatsiya va eng yaxshi usullarni birlashtirish muhimdir. Tinglash, o'qish, yozish va so'zlashuv ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirish, o'z-o'zini motivatsiya qilish va interaktiv yondoshuvlar yordamida ingliz tilini tez va samarali o'rganish mumkin. Har bir o'quvchi uchun ideal metodlarning kombinatsiyasini tanlash orqali tilni o'zlashtirishning muvaffaqiyatli yo'lini topish mumkin.

## REFERENCES

1. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching* (4th ed.). Pearson Education.
2. Swan, M. (2005). *Practical English Usage* (3rd ed.). Oxford University Press.
3. Ur, P. (2012). *A Course in English Language Teaching*. Cambridge University Press.
4. Cook, V. (2008). *Second Language Learning and Language Teaching* (4th ed.). Routledge.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.
6. Ellis, R. (2003). *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press.
7. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). *How Languages are Learned* (4th ed.). Oxford University Press.
8. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th ed.). Pearson Education.
9. Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.
10. Scarcella, R. C., & Oxford, R. L. (1992). *The Tapestry of Language Learning: The Individual in the Communicative Classroom*. Heinle & Heinle.